บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาชีพพยาบาลจะดำรงสถานภาพความเป็นวิชาชีพได้อย่างมั่นคง บุคลากรในวิชาชีพพยาบาลควรจะมีแนวทางการปฏิบัติงานการพยาบาลที่สอดคล้องตามความคาดหวังของสังคม และผู้รับบริการ ซึ่งในการปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้รับบริการนั้นสมาชิกใหม่ของวิชาชีพการพยาบาลจะได้รับการถ่ายทอดแบบแผนการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของพยาบาล โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (socialization) ทั้งในด้านสถานภาพ บทบาท ค่านิยม และทักษะสู่สมาชิกใหม่ ทำให้บุคคลที่มีบทบาทเป็นพยาบาลวิชาชีพพยายามปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ เพื่อดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานเฉพาะแบบของวิชาชีพการพยาบาล (นันทนา น้ำฝน, 2538, หน้า 34-35) และตามข้อบังคับของสภาการพยาบาล ว่าด้วยข้อจำกัดและเงื่อนไขในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ได้ระบุว่าผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลต้องรักษามาตรฐานของการประกอบวิชาชีพพยาบาลในระดับดีที่สุด มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของการพยาบาล เพื่อเสริมสร้างและคงไว้ซึ่งความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในการให้การปฏิบัติการพยาบาล ดังนั้นพยาบาลวิชาชีพจึงต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษามาตรฐานวิชาชีพ (สภาการพยาบาล, 2541, หน้า 26)

จากการที่ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ งบประมาณแผ่นดินโดยรวมลดลง ทำให้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ รวมทั้งผลกระทบต่อระบบการให้บริการสาธารณสุขของประเทศกล่าวคือ ทำให้สถานบริการสุขภาพในส่วนของภาคเอกชนลดจำนวนลง มีการชะลอตัวของการขยายสถานบริการและยังมีการปรับลดจำนวนบุคลากรทางด้านสุขภาพที่ทำหน้าที่ในการให้บริการ ซึ่งรวมทั้งการปรับลดจำนวนบุคลากรทางด้านการพยาบาลด้วย ในขณะเดียวกันสถานบริการสาธารณสุขในภาครัฐก็มีการปรับลดอัตรากำลังคนที่ปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน โดยรัฐบาลมีการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อช่วยในการควบคุมงบประมาณค่าใช้จ่ายของภาครัฐ เช่น มีโครงการเกษียณก่อนอายุราชการ ทั้งนี้เพื่อเป็นการจำกัดกำลังคนของภาคราชการ (กระทรวงสาธารณสุข, 2544, หน้า 70) ในส่วนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) มีนโยบายเกี่ยวกับการผลิตบุคลากรที่ให้

บริการทางด้านสาธารณสุข โดยให้กระทรวงสาธารณสุขมีการทบทวนบทบาทภาระกิจในส่วนของการผลิตกำลังคนทางด้านสาธารณสุขที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงสาธารณสุข โดยมีการปรับแผนลดจำนวนการผลิตนักเรียนทุนกระทรวงสาธารณสุขลดลง ซึ่งพบว่าในปี พ.ศ. 2542 กระทรวงสาธารณสุขได้เริ่มลดการผลิตลดลงเหลือร้อยละ 44.3 จากที่เคยผลิตในปี พ.ศ. 2541 และมีการปรับการผลิตลดลงอีกตลอดในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (กระทรวงสาธารณสุข, 2545, หน้า 28) สำหรับในด้านปริมาณของพยาบาลวิชาชีพ พบว่าในปี พ.ศ. 2544 มีพยาบาลวิชาชีพอยู่ทั่วประเทศ จำนวน 62,409 คน คิดเป็นอัตราส่วนต่อประชากร เท่ากับ 1:1,214 คน (กระทรวงสาธารณสุข, 2544, หน้า 19) ขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ได้กำหนดกรอบอัตราความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพ 1 คนต่อประชากร 950 คน ทำให้เห็นได้ว่าจำนวนพยาบาลวิชาชีพที่ทำหน้าที่ในการให้บริการอยู่จริง ยังคงมีจำนวนที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ายังคงมีปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางด้านการพยาบาลอยู่ในปัจจุบัน (กระทรวงสาธารณสุข, 2545, หน้า 12) และจากการที่กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายปรับแผนการผลิตพยาบาลลดลงรวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานให้สามารถที่จะให้บริการได้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ที่หลากหลาย สามารถให้บริการได้ในทุกระดับสถานบริการโดยคำนึงถึงคุณภาพในการให้บริการ แต่จากการที่จำนวนพยาบาลที่ปฏิบัติงานอยู่จริงมีจำนวนจำกัดไม่สอดคล้องเหมาะสมกับภาระงานที่รับผิดชอบ พยาบาลต้องปฏิบัติงานหนักกว่าเกณฑ์มาตรฐานอย่างน้อยถึง 1 เท่าตัว ทำให้พยาบาลต้องประสบปัญหาภาวะเครียด เกิดความเหนื่อยล้า ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการให้บริการ (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2544, หน้า 49)

นอกจากนี้ยังพบว่าการกระจายของพยาบาลวิชาชีพตามพื้นที่ภาคต่างๆของประเทศยังมีความแตกต่างกันอย่างมาก จากการสำรวจการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในพื้นที่ภาคต่างๆ ทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2544 พบว่าอัตราส่วนของประชากรต่อพยาบาลวิชาชีพในกรุงเทพมหานครต่ำสุด คือ 358 ต่อ 1 คน ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราส่วนของประชากรต่อพยาบาลวิชาชีพสูงที่สุดคือ 2,323 ต่อ 1 คนและพบว่าภาพรวมของประเทศอัตราส่วนนี้ก็ยังคงสูงอยู่ ทำให้ยังพบความเหลื่อมล้ำของการกระจายพยาบาลวิชาชีพตามพื้นที่ภาคต่างๆ จึงทำให้อาจส่งผลต่อคุณภาพในการให้บริการ เนื่องจากจำนวนพยาบาลที่มีอยู่น้อยจึงต้องแบกภาระงานที่มีมากอยู่แล้วเพิ่มมากขึ้น (กระทรวงสาธารณสุข, 2544, หน้า 102) นอกจากนี้ยังพบว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานในแต่ละเวรหรือแต่ละหน่วยงานมีจำนวนไม่เพียงพอ จึงทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพ (สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข, 2543, หน้า 24) พยาบาลจึงต้องปรับระบบการทำงานให้รวดเร็วขึ้น เนื่องจากภาระงานของพยาบาลเพิ่มมากขึ้นลักษณะของการพยาบาลจึงมุ่งการปฏิบัติงาน

ในการให้บริการโดยใช้เวลาเป็นเครื่องตัดสินมากกว่าคำนึงถึงความต้องการของผู้รับบริการ (จุฬาลักษณ์ ณีรัตนพันธ์, 2534, หน้า 36) ทำให้มีผลต่อสถาบันการศึกษาที่รับผิดชอบในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการพยาบาล ที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาพยาบาลก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปปฏิบัติในบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพ สามารถที่จะปฏิบัติบทบาทพยาบาลวิชาชีพได้อย่างมีความมั่นใจ ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความรู้ความสามารถและให้บริการพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพ (ประนอม โอทกานนท์, 2538, หน้า 78) ซึ่ง อำพล จินดาวัฒนะ (2540, หน้า 34-44)ได้เสนอแนวคิดในการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตทางการพยาบาลให้มีความรู้ ความสามารถตรงกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัฒน์ในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า พยาบาลวิชาชีพควรจะต้องมีความรอบรู้ในวิชาชีพ มีความสามารถในการให้การดูแลผู้ป่วยหรือผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นผู้นำและผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะเรื่องสุขภาพ มีคุณธรรมจริยธรรมของวิชาชีพในการปกป้องสิทธิประโยชน์ของผู้รับบริการ สามารถวิเคราะห์รู้เท่าทันข้อมูล นอกจากนี้ ดวงฤดี ลาศุขะ และวันชัย มุ้งตุ้ย (2540, หน้า 2) กล่าวว่า การเรียนรู้คอมพิวเตอร์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเชื่อมต่อกับอินเตอร์เนต สามารถนำข้อมูลข่าวสารทางด้านสุขภาพมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการให้บริการแก่ผู้ป่วย ทั้งนี้เพราะว่าหากบัณฑิตทางการพยาบาลไม่มีความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ อาจส่งผลกระทบในเรื่องคุณภาพของการให้บริการและยังส่งผลต่อสถาบันการการศึกษาพยาบาล เนื่องจากการจัดการศึกษาพยาบาล มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสามารถให้การดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิชุดา หรรษาจารุพันธ์, 2540, หน้า 45)

การศึกษาครั้งนี้คาดว่าผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้จะมีผลต่อความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 เนื่องจากผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงความสามารถของบุคคลซึ่งเป็นผลจากการเรียนการสอน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝนอบรม ทำให้เกิดความพร้อมในการที่จะกระทำกิจกรรมใดๆ นำไปสู่การพัฒนาทักษะ ประสบการณ์ ทำให้เกิดความตั้งใจ และความมั่นใจในการกระทำพฤติกรรมต่างๆเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งในส่วนหลักสูตรของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดให้นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ต้องผ่านกระบวนการเรียนการสอนทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จำนวนทั้งสิ้น 144 หน่วยกิต (สถาบันพระบรมราชชนก, 2538, หน้า 25) และในการวัดการบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของผู้เรียน สถาบันการศึกษาจะวัดจากผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นหลัก (วิชัย ดิสสระ, 2540, หน้า 86)

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบุคลากรทางการพยาบาล โดยเฉพาะในส่วนของนักศึกษาพยาบาลก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา ให้มีความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพได้อย่างมีคุณภาพและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข รวมทั้งสามารถให้บริการการพยาบาลที่มีคุณภาพควบคู่ไปกับคุณธรรมเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของคนในสังคม (ประนอม โอทกานนท์, 2538, หน้า 43) สถาบันการศึกษาพยาบาลจึงมีบทบาทสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถออกไปปฏิบัติงานในการให้บริการด้านสุขภาพแก่สังคมและประเทศชาติ จากการศึกษาความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 จะทำให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่จะมีผลต่อความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทด้านต่างๆ เพื่อนำไปแก้ปัญหาในการเตรียมนักศึกษาพยาบาลให้มีความพร้อมในการทำหน้าที่ในการให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต ตลอดจนสามารถปฏิบัติบทบาทพยาบาลวิชาชีพได้อย่างมีคุณภาพต่อไป ซึ่งในส่วนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (2545-2549) ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาและพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพในการผลิตกำลังคนเพราะเชื่อว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่เป็นไปได้ของการพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพ ต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการต่างๆ ที่ทำให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเป็นหลักประกันถึงความยั่งยืนของการพัฒนาคน โดยการจัดการศึกษาที่มีความสมดุลระหว่างกระบวนการเรียนการสอนในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาองค์ความรู้ของวิชาชีพอันจะนำไปสู่ความเป็นคนเก่ง ดี และมีสุข เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญของสังคมต่อไป (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545, หน้า 35) จึงทำให้สถาบันการศึกษาทางการพยาบาลที่รับผิดชอบในการผลิตบัณฑิตทางการพยาบาล จะต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตทางการพยาบาลที่มีคุณภาพ และมีความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ สามารถให้บริการด้านสุขภาพแก่ผู้รับบริการได้สอดคล้องกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างความภาคภูมิใจในวิชาชีพ (รัตนา ทองสวัสดิ์, 2534, หน้า 84)

สถาบันพระบรมราชชนก เป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ 4 ปี ซึ่งปัจจุบันมีวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดจำนวน 35 แห่งทั่วประเทศ ทำหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตทางการพยาบาล โดยเริ่มผลิตพยาบาลและบุคลากรทางด้านสาธารณสุขมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2482 จนถึงปัจจุบันสามารถผลิตบุคลากรทางการพยาบาลได้เป็นจำนวน 126,334 คน เป็นพยาบาลวิชาชีพจำนวน 44,042 คน (สถาบันพระบรมราชชนก, 2544, หน้า 23) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี

กรุงเทพ เป็นสถาบันการศึกษาพยาบาลหนึ่งในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ที่รับผิดชอบในการผลิตบุคลากรทางการพยาบาลมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2478 จนถึงปัจจุบัน ผลิตบุคลากรทางการพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ 4 ปี มาแล้วกว่า 50 รุ่น และเป็นสถาบันการศึกษาพยาบาลแห่งแรกของกระทรวงสาธารณสุข ที่ได้รับการรับรองการประกันคุณภาพการศึกษาจาก ISO 9002 ในปี พ.ศ. 2541 เป็นสถาบันการศึกษาพยาบาลที่มีความมุ่งมั่นในการที่จะผลิตบัณฑิตทางการพยาบาลให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคม นอกจากนี้ยังเป็นสถาบันที่ยินดีให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้อาจจะขยายผลหรือเป็นแนวทางในการศึกษาความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลแห่งอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4
2. เพื่อจำแนกความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 โดยพิจารณาความแตกต่างตามระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2544 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ ช่วงระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ เดือนมีนาคม 2545 และเป็นการศึกษาเฉพาะความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพทั้ง 8 บทบาท

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

ความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพหมายถึง สภาพที่จะปฏิบัติหรือดำเนินกิจกรรมให้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบไปด้วยด้านการเตรียมตัวเกี่ยวกับการทบทวนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ด้านความตั้งใจ มุ่งมั่น และด้านการรับรู้

เกี่ยวกับประสบการณ์ในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ แต่ละด้านประกอบด้วย 8 บทบาทได้แก่ บทบาทผู้ให้การดูแล บทบาทครูผู้ให้ความรู้ บทบาทผู้ให้คำปรึกษา บทบาทผู้ร่วมงาน บทบาทผู้นำ บทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลง บทบาทผู้ปกป้องสิทธิผู้รับบริการ และบทบาทผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 หมายถึง นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2544 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมรวมทั้งหลักสูตรในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล ตั้งแต่เข้าศึกษาในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ จนสิ้นภาคการศึกษาที่ 3 ปีการศึกษา 2544 ซึ่งแบ่งโดยเกณฑ์การใช้เกรดเฉลี่ยออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ คือ

กลุ่มที่ 1.	เกรดเฉลี่ยดี	คือ	3.00 ขึ้นไป
กลุ่มที่ 2.	เกรดเฉลี่ยค่อนข้างดี	คือ	2.75 - 2.99
กลุ่มที่ 3.	เกรดเฉลี่ยปานกลาง	คือ	2.50 - 2.74
กลุ่มที่ 4.	เกรดเฉลี่ยต่ำ	คือ	ต่ำกว่า 2.50

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้ผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาล นำไปพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาพยาบาล

2. เป็นแนวทางสำหรับอาจารย์พยาบาลในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพแก่นักศึกษาพยาบาล

3. เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารฝ่ายการพยาบาล ในการจัดเตรียมความพร้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล เพื่อให้มีความสามารถในการที่จะปฏิบัติงานบทบาทพยาบาลวิชาชีพ

ข้อจำกัดในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาพยาบาล ซึ่งเป็นสถานที่ปฏิบัติงานของผู้ศึกษาเอง ดังนั้นการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาอาจเกิดความลำเอียงหรือความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นได้ ผู้ศึกษาได้พยายามควบคุมความคลาดเคลื่อนโดยได้ชี้แจงและขอความร่วมมือให้นักศึกษาตอบตามความเป็นจริง